

Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmasto-ohjelma

Työpajojen koonti

Aluekehittämisen konsulttitoimisto **MDI**

Työpajojen toteutus

- Viidessä työpajassa haravoitiin ohjelman erityistavoitteita ja toimenpiteitä
 - Keski-Suomi, Jyväskylä, 18.6.2019, 27 osallistujaa
 - Etelä-Savo, Mikkeli, 19.6.2019, 46 osallistujaa
 - Pohjois-Karjala, Joensuu, 22.8.2019, 28 osallistujaa
 - Kaakkois-Suomi, Lappeenranta, 23.8.2019, 30 osallistujaa
 - Pohjois-Savo, Kuopio, 27.8.2019, 19 osallistujaa
- Työpajoissa työskenneltiin neljässä ryhmässä päätavoitteiden mukaisesti:
 - Järvi-Suomen vesistöjen kunto paranee
 - Järvi-Suomen ilmastokestävyys paranee
 - Järvi-Suomen luonnon monimuotoisuus säilyy
 - Vastuullinen ja kestävä liiketoiminta sekä asuminen lisääntyvät

Keski-Suomi

Työpajan tulokset: Keski-Suomi

Ilmastokestävyys

- **Erityistavoitteet:** luovutaan fossiilisesta energiasta, relevantti tieto, kuluttajakäyttäytymisen muutos, ”Minun vastuuni”, hiilinielujen vahvistaminen
- **Toimet:** uusiutuvan energiantuotannon helpottaminen / mahdollistaminen, ilmastomuutosta hidastavien / estävien kuluttajavalintojen tukeminen ja mahdollistaminen, tehokkaasti tuottavat metsät: maaperä / luonnonmetsä hiilivarastona, painopiste: syväjuuriset peltokasvit, monivuotiset, satoiset lajikkeet ja viljelytekniikka, koulutus ja neuvonta sekä käytännönläheinen hanketyö tärkeää

Vesien suojelu

- **Erityistavoitteet:** vesistöjen kunnostus, valuma-aluekohtainen vesien suojelu, lannan käsittely, maan kasvukunto, metsätalouden kuormituksen ehkäisy, mikromuovit, turvetuotannon vesien suojelun toimien tehostaminen ja ennallistaminen (hiilensidonta)
- **Toimet:** biomassat, ravinteiden kierrätys, hoitokalastus, esim. Särkijärki-tuotteet, separointi, biokaasun tuotanto, avohakkuut, kunnostusojitus, kasvipeitteisyys, materiaalivalinnat, muovia korvaavat tuotteet, kierrättäminen

Luonnon monimuotoisuus

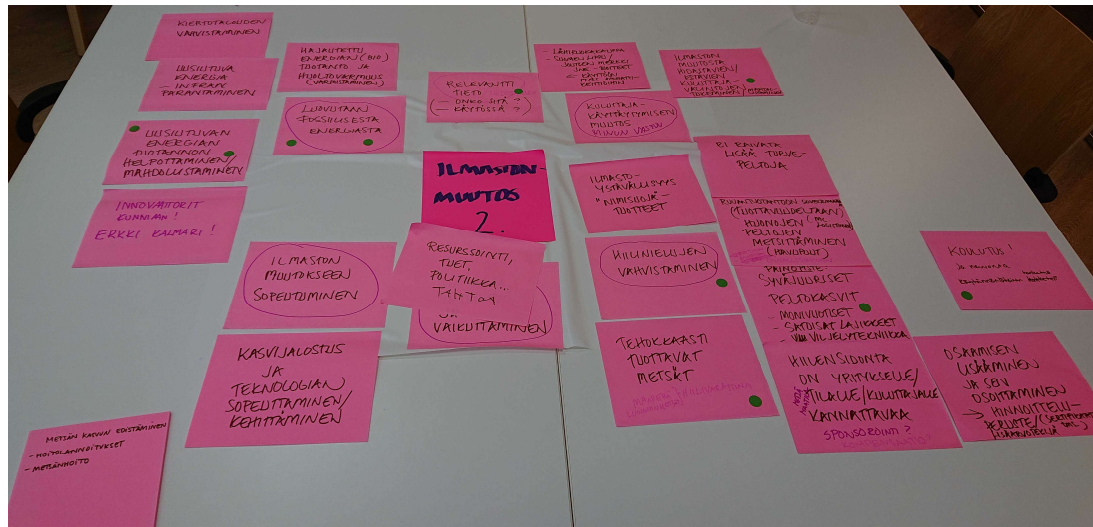
- **Erityistavoitteet:** luonnonsuojelualueiden verkko, perinnebiotooppien hoito, tiedotus ja viestintä, luomutuotannon lisääminen Keski-Suomessa
- **Toimet:** vapaaehtoisuuteen perustuvaan suojeluun kannustaminen, METSO-ohjelma, jatkuva hoito, yhteisöt, vuokraeläintilat, näkyväksi tekeminen, esimerkit, kompensatio: lahoppuut, perinnebiotoopit, luonnonsuojelualueet, kummitoiminta, pioneerit esille, rahoituksen jatkuvuus + bonus innovaattoreille

Vastuullinen ja kestävä liiketoiminta ja kestävä asuminen

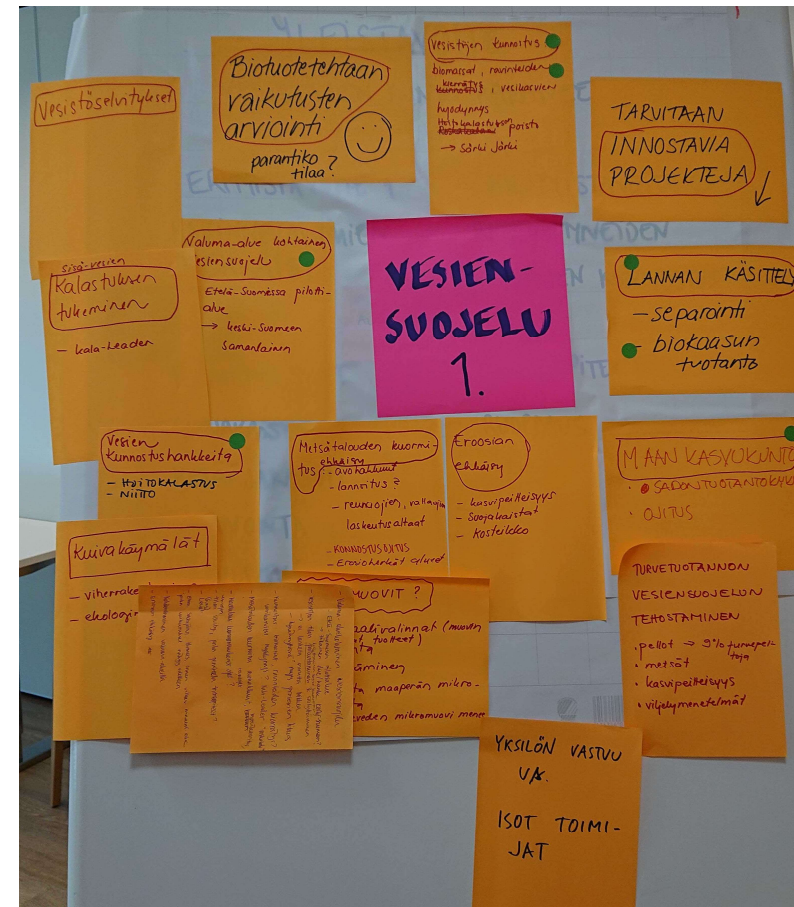
- **Erityistavoitteet:** ympäristölähtöinen liiketoiminta, vesistöjen ja metsien kokonaiskestävä hyödyntäminen, toimivat lähipalvelut, kestävä matkailu
- **Toimet:** tuki, tieto ja koulutus, yritysten (myös pk-) ympäristövaikutusten laskenta, vesistöjen markkinointi, innovaatiot biomassojen / puun edistämiseen, uusiutuvan energian käyttöön ja energiatehokkuuteen kannustaminen, digitaaliset ja virtuaaliset palvelut

Työpajan tulokset: Keski-Suomi

1. ILMASTOKESTÄVYYS

2. VESIENSUOJELU

Etelä-Savo

Työpajan tulokset: Etelä-Savo

Ilmastokestävyys

- **Erityistavoitteet:** Metsän hiilensidonnän vahvistaminen, metsäbiomassat, biopohjaiset polttoaineet ja uusiutuvan energian käytön lisääminen, energiaomavaraisuuden lisääminen, puutuotteiden käytön ja puurakentamisen lisääminen, resurssiviisaus, hiilineutraalin maatalouden kehittäminen
- **Toimet:** metsitys, suometsien käsittely, pellonkäytön optimointi, metsäenergialogistiikan kehittäminen, biokaasutuotannon lisääminen

Vesiensuojelu

- **Erityistavoitteet:** Karjatalouden pistekuormituksen vähentäminen, vesistöjen kunnostus, eroosion estäminen, metsä uudistamisen vesistövaikutusten vähentäminen, turvemaiden valumien vähentäminen, asutuksen ja kesäasutuksen sekä matkailun vesistökuormitus, tietoisuuden lisääminen
- **Toimet:** lannan separoinnin tukeminen, biokaasuinvestoinnit, suojavyöhykesopimusten kohdentaminen, jatkuva kasvatus, kasvipeitteisyys, eri-ikäisrakenteiset metsäkasvit, kosteikkojen tukeminen, hoitokalastus, neuvonta ja tiedotus, seurannan kehittäminen

Luonnon monimuotoisuus

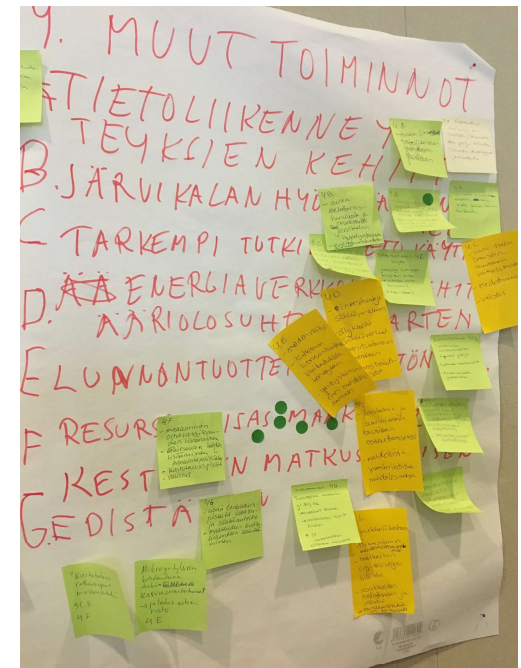
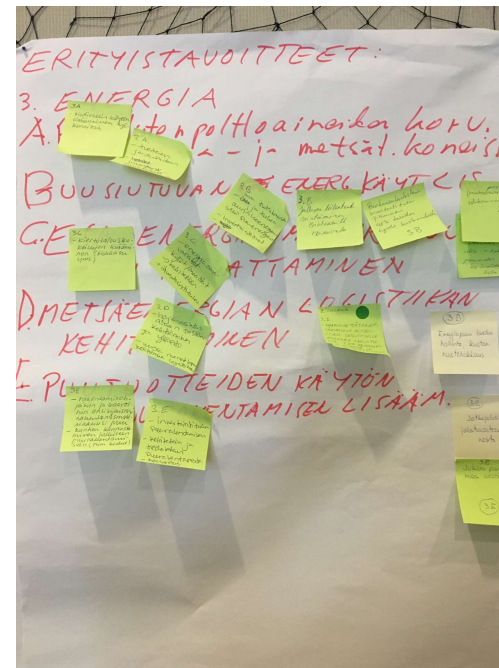
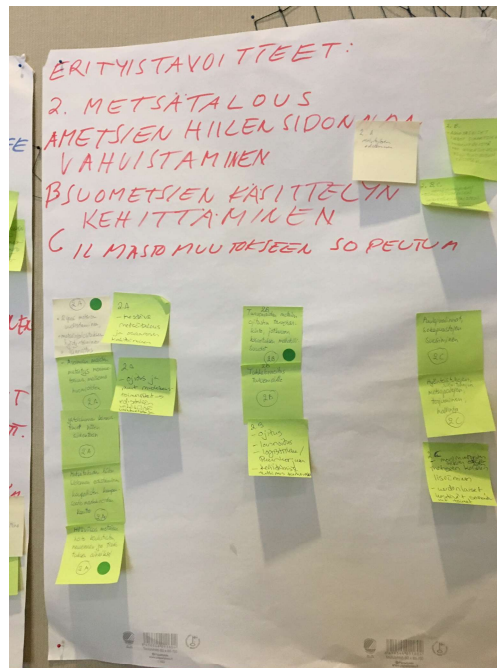
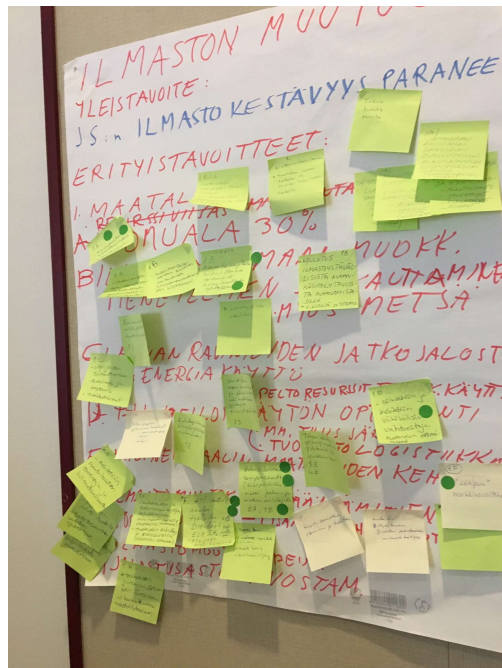
- **Erityistavoitteet:** Talousmetsien luonnonhoito, luomutuotannon ja muun kestävän alkutuotannon lisääminen, perinnebiotooppien hoito, monimuotoisuuden lisääminen kuntakeskuksissa
- **Toimet:** Hallittu ennallistaminen, vieraslajien torjunta, maisemanhoito, tuotteistaminen, vapaaehtoisen suojelun kannustaminen, viljelyalueiden monimuotoisuuskaistat, laiduntamisen lisääminen

Elinkeinot ja asuminen

- **Erityistavoitteet:** Puurakentamisen edistäminen, resurssiviisaus, maaseudun elinvoiman turvaaminen, uusiutuvan energian käyttö ja energiatehokkuus, kestävä asuminen
- **Toimet:** Kiertotalous, ekosysteemipalvelut, luomu- ja lähiruuan suosiminen, yhteistyöketjut, ekoyrittäjyyden brändäys

Työpajan tulokset: Etelä-Savo

1. ILMASTOKESTÄVYYS

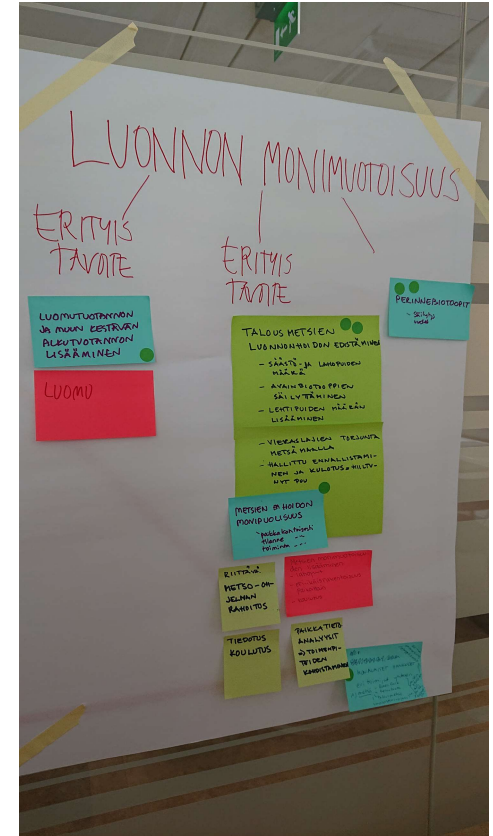
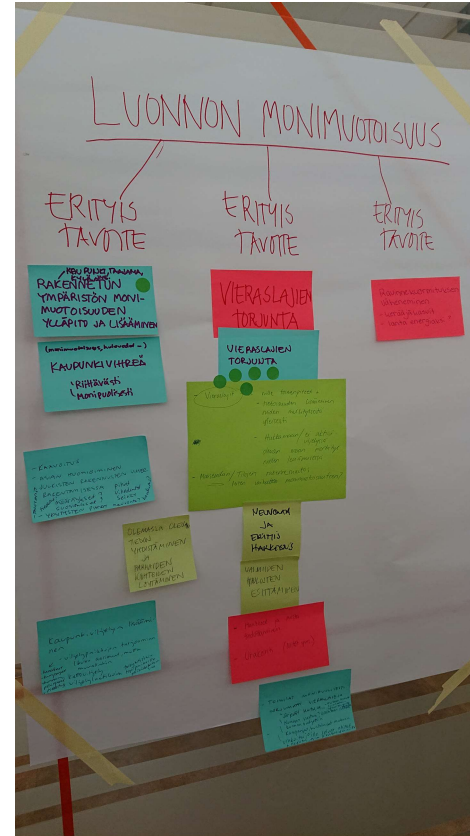
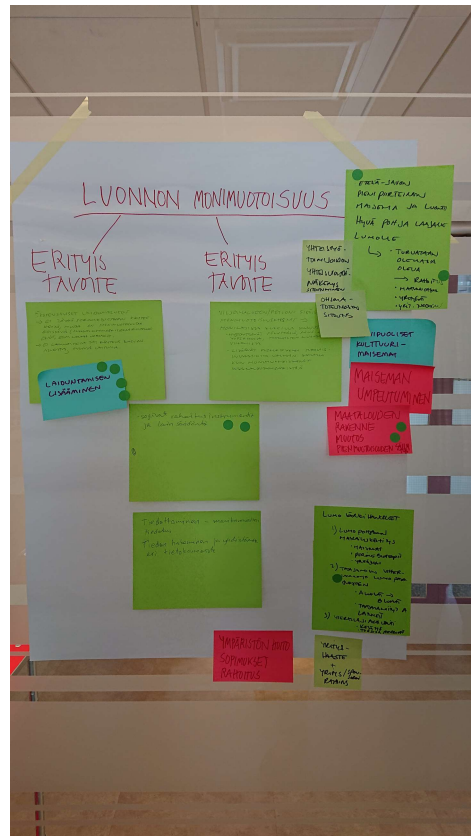

Työpajan tulokset: Etelä-Savo

2. VESIENSUOJELU

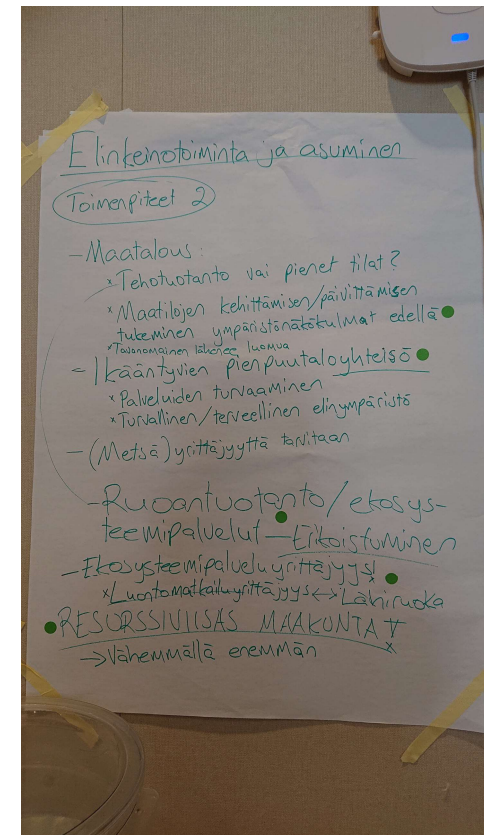
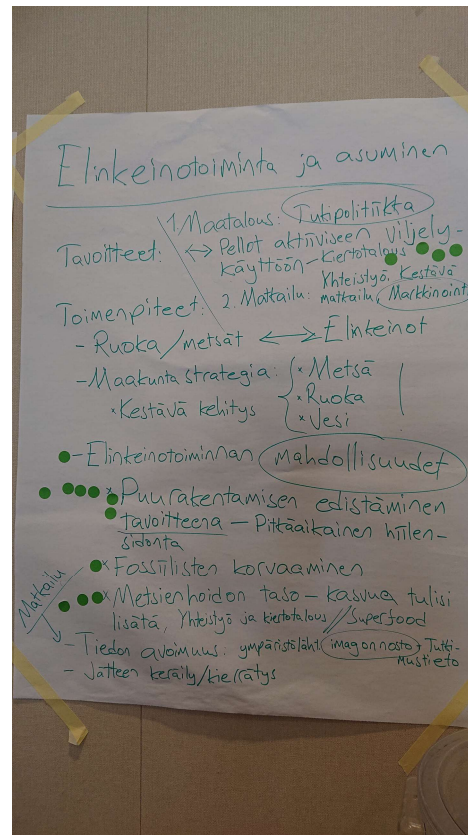
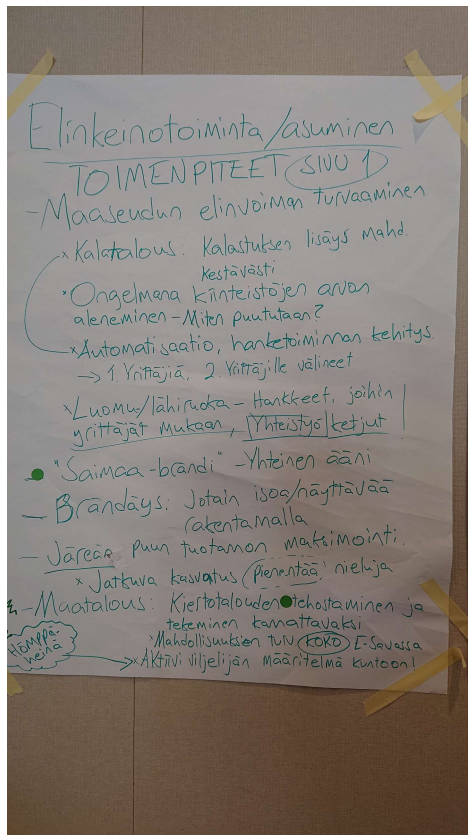

3. LUONNON MONIMUOTOISUUS

Työpajan tulokset: Etelä-Savo

4. ELINKEINOT JA ASUMINEN

Pohjois-Karjala

Työpajan tulokset: Pohjois-Karjala

Ilmastokestävyys

- Erityistavoitteet: ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, ilmastonmuutokseen varautuminen
- Toimet: turvemaiden pellot ja metsät, nopean kasvun biomassan tuotanto, niukkuuden ymmärtäminen kuluttajatasolla,

Vesiensuojelu

- Erityistavoitteet: lanta, turvepellot, metsätalous, veden ja ravinteiden hallintamenetelmät, maankäyttö, muut
- Toimet: biokaasulaitokset - tilayhteistyöt ja lainsäädäntö, pohjavesialueille levittämisen rajoitus, nautakarjavaltaisuuden erikoispiirteet, ravinteiden kierron tehostaminen, Ilomantsin teknisen hiilen tehdas (kaavoitus, uudet alueet, jatkokäyttö), puun hakkuun lisääntymisen huomioiminen, hanhiongelman ratkaisu Itä-Suomessa, peltojen tilusrakenne, kasvipeitteisyys - nurmipainotteisuus, suojakaistat/- vyöhykkeet, kuntien resurssien lisääminen ympäristönsuojeluun, taloudellinen mahdollistaminen, neuvonnan tukeminen, lainsäädännön kehittyminen

Luonnon monimuotoisuus

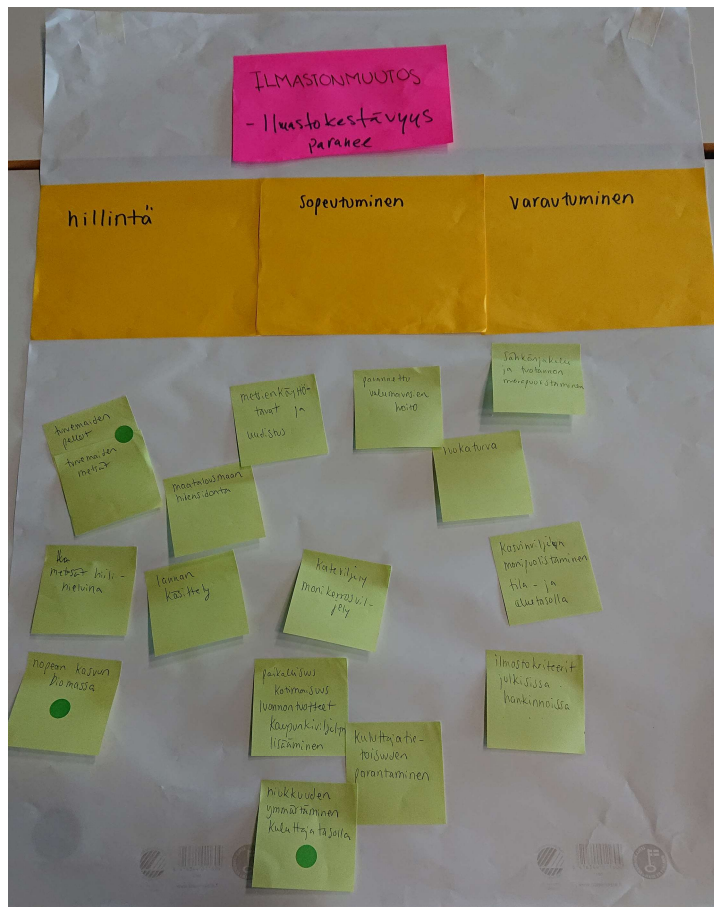
- Erityistavoitteet: lajiston köyhtymisen pysäyttäminen, luontotyyppien uhanalaistumisen pysäyttäminen, monimuotoisuuden huomiointi kaikessa toiminnassa, (monimuotoinen) luonto kaikkien saatavilla
- Toimet: uhanalainen lajisto huomioidaan kaikessa toiminnassa, vieraslajien torjunta, talousmetsien ja suojelualueiden luonnonhoito, METSO-ohjelman laajentaminen, perinneympäristöjen hoidon turvaaminen tukijärjestelmää kehittämällä, arvokkaiden kosteikkojen turvaaminen, uhanalaiset luontotyypit turvataan kaikessa toiminnassa, hiiltä sitovien menetelmien tukeminen maa- ja metsätaloudessa

Elinkeinot ja asuminen

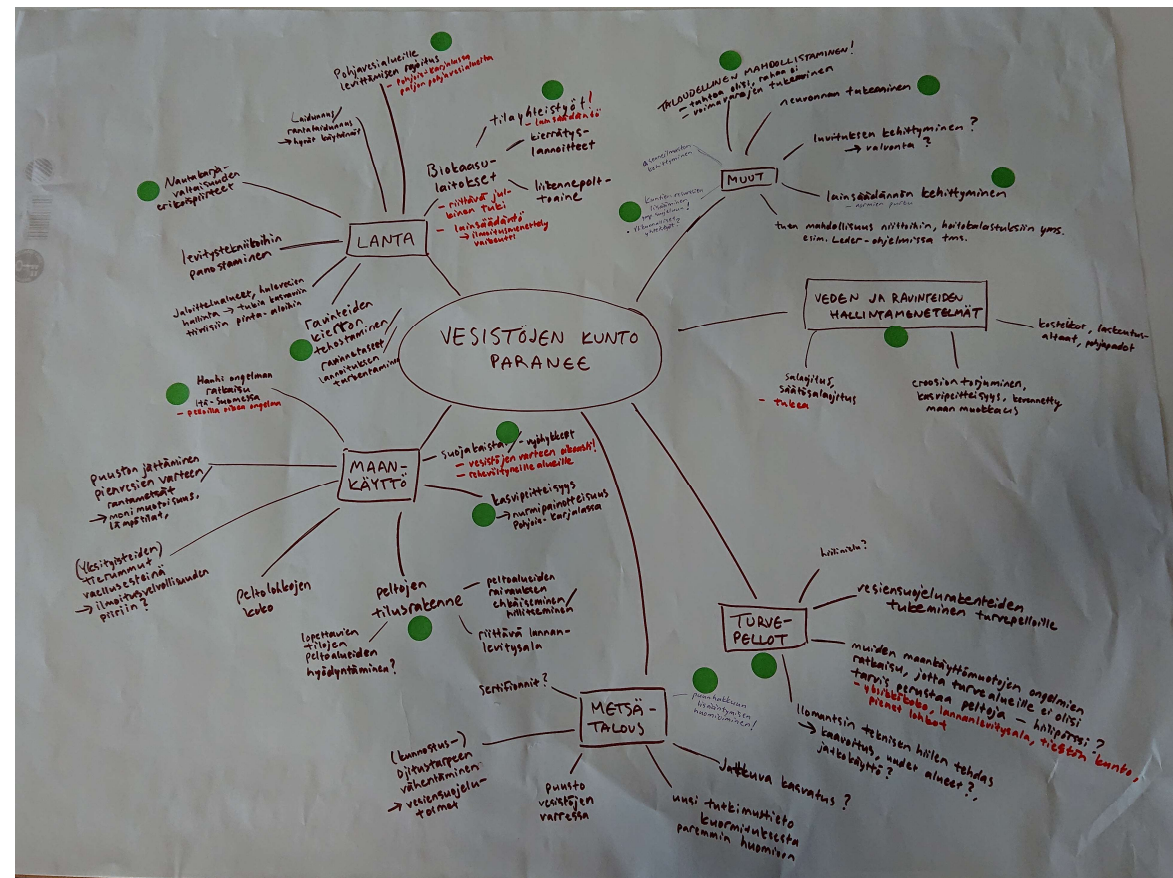
- Erityistavoitteet: puurakentaminen, liikkumisen vähentäminen, fossiilisista polttoaineista luopuminen, monimuotoisuuden säilyminen, ekosysteemipalvelut, energiatehokkuus, uusiutuva lämmitysenergia, kasvipeitteisyyden lisääminen peltoviljelyssä, vesistöjen tilan parantaminen
- Toimet: etätyöt, kaluston uusimisen tukeminen, biokaasutuotannon kasvattaminen (oma tuotanto, jakeluverkosto), bioetanolin tuotanto, asiantuntijapalveluiden kehittäminen, huonojen peltojen metsittäminen (lisää hiilinielua)

Työpajan tulokset: Pohjois-Karjala

1. ILMASTOKESTÄVYYS

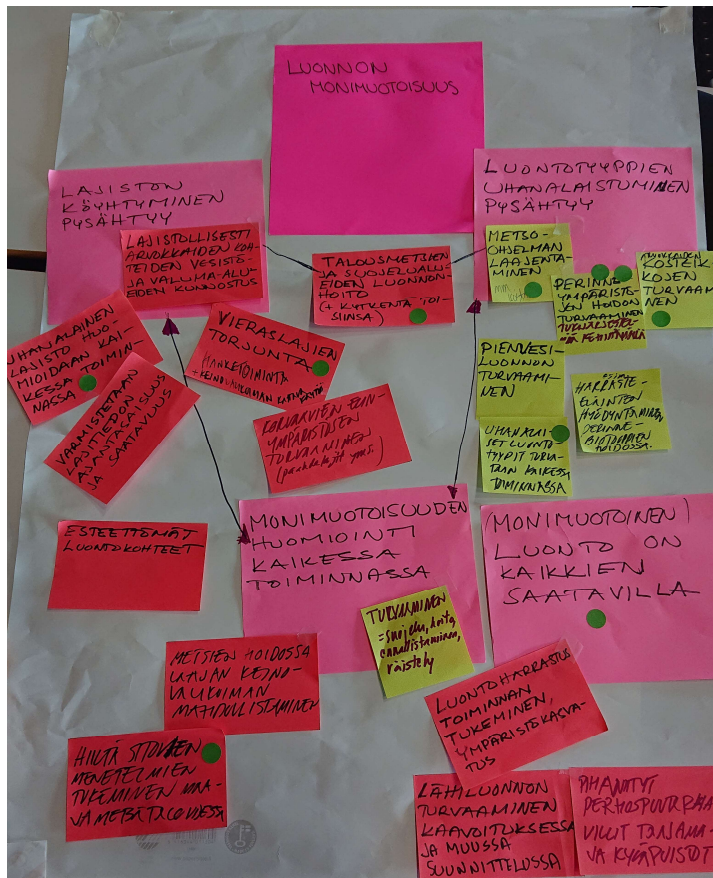

2. VESIENSUOJELU

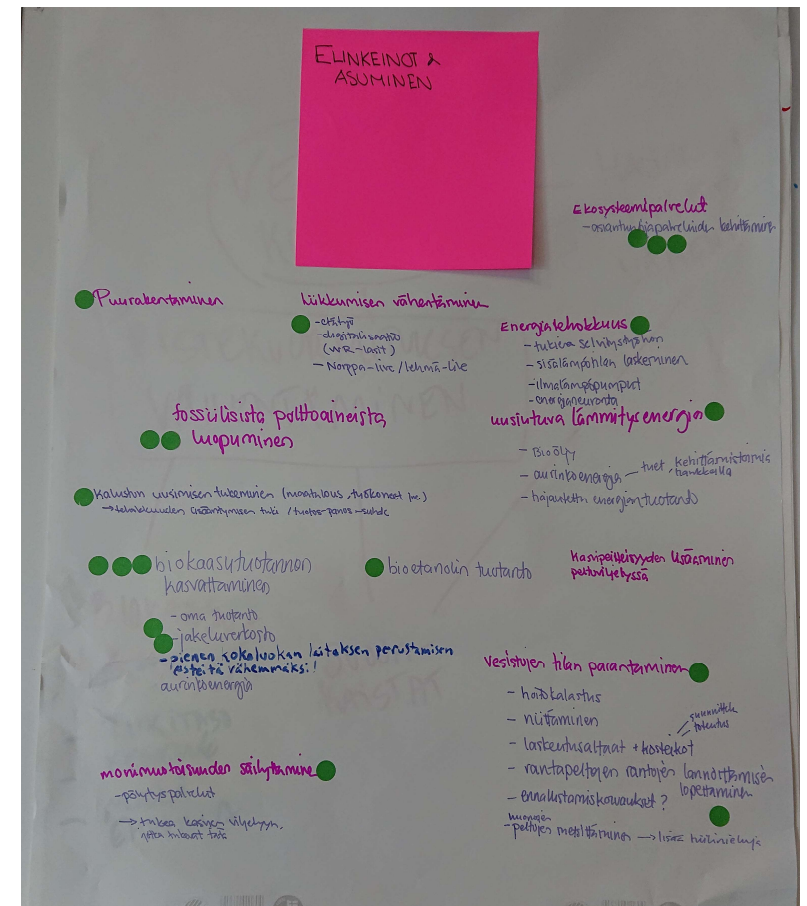

Työpajan tulokset: Pohjois-Karjala

3. LUONNON MONIMUOTOISUUS

4. ELINKEINOT JA ASUMINEN

Kaakkois-Suomi

Työpajan tulokset: Kaakkois-Suomi

Ilmastokestävyys

- **Erityistavoitteet:** Ilmastomuutoksen vaikutusten vähentäminen, liikenteen päästöjen hillitseminen, asumisen ilmastoystävällisyyden tukeminen
- **Toimet:** uudet liikkumisjärjestelyt, biokaasun tuotanto ja jakeluverkoston kehittäminen, puurakentaminen, uusiutuvan energian käytön lisääminen, uusien menetelmien edistäminen ja käyttöönotto

Vesiensuojelu

- **Erityistavoitteet:** Metsä- ja maatalouden hajakuormituksen vähentäminen, Yhdyskuntavesien tehokkaampi puhdistus ja järkevä purku, haja-asutuksen jätevedet, tiedotus, valistus ja ymmärryksen lisääminen, maataloustukien kohdentaminen, lannanlevitys, turvetuotanto, kannustimien kehittäminen
- **Toimet:** suojavyöhykkeet, vesiensuojelurakenteet, hallittu lannoitus, peltojen rakenteen parantaminen, eroosioriskin pienentäminen, turvesoiden jälkihoito

Luonnon monimuotoisuus

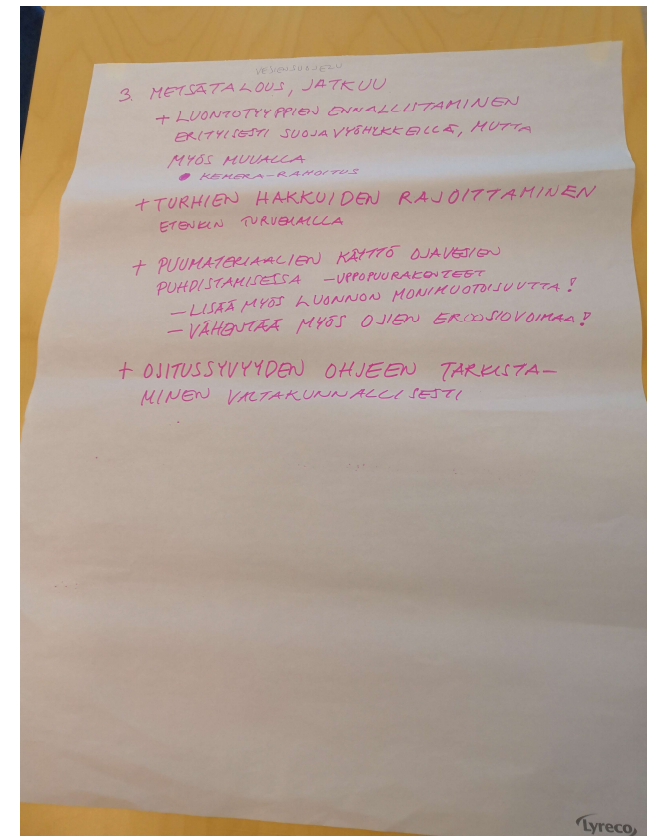
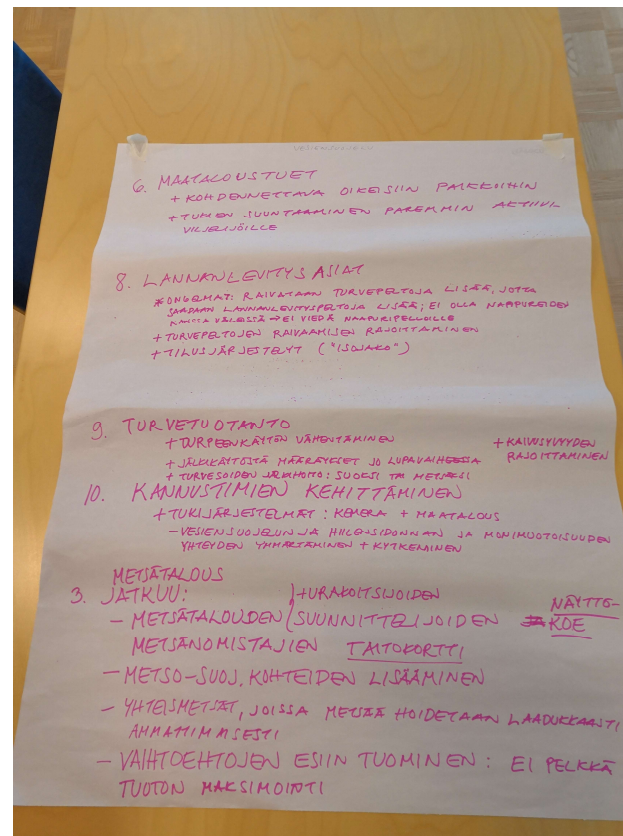
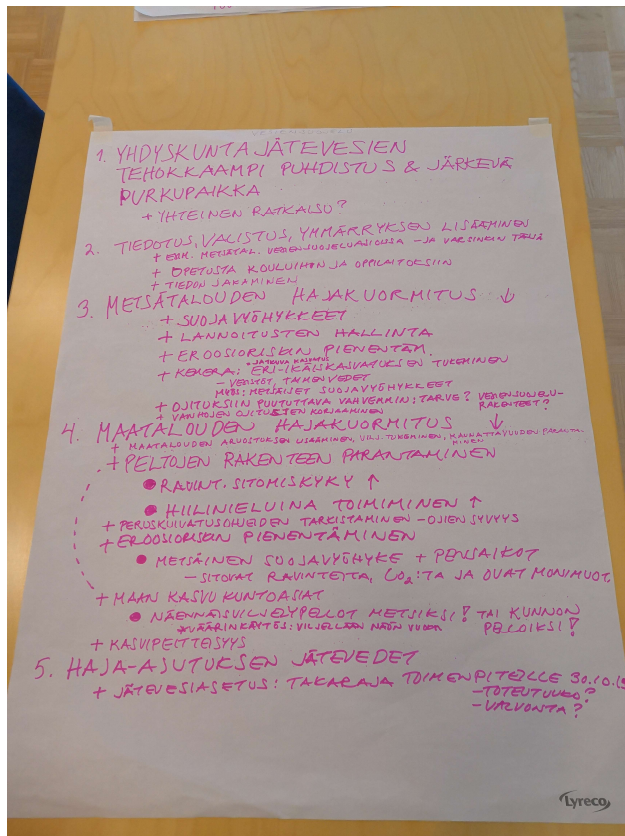
- **Erityistavoitteet:** Metsäluonto ja suot, tasapainoinen eliöstö, maaperän ja vesienhoito, maaseudun asuttuna säilyminen, tietoisuuden ja osaamisen lisäys
- **Toimet:** luonnonmukainen viljely, hiiliviljely, kalakantojen hoito, talousmetsien hoito kasvinvuorotus, riistanhoito, hyönteishotellien ja laidunpankkien tukeminen, maisemanhoidon tuotteistaminen

Elinkeinot ja asuminen

- **Erityistavoitteet:** Puurakentaminen, asuminen, matkailu, asennekasvatus
- **Toimet:** luonnon vetovoimaisuuden hyödyntäminen matkailun vetovoimana, luonto-, liikunta-, lähi- ja maatilamatkailu, puuteollisuuden liiketoiminta, bioenergiaratkaisut ja hajautettu energiantuotanto

Työpajan tulokset: Kaakkois-Suomi

1. VESIENSUOJELU

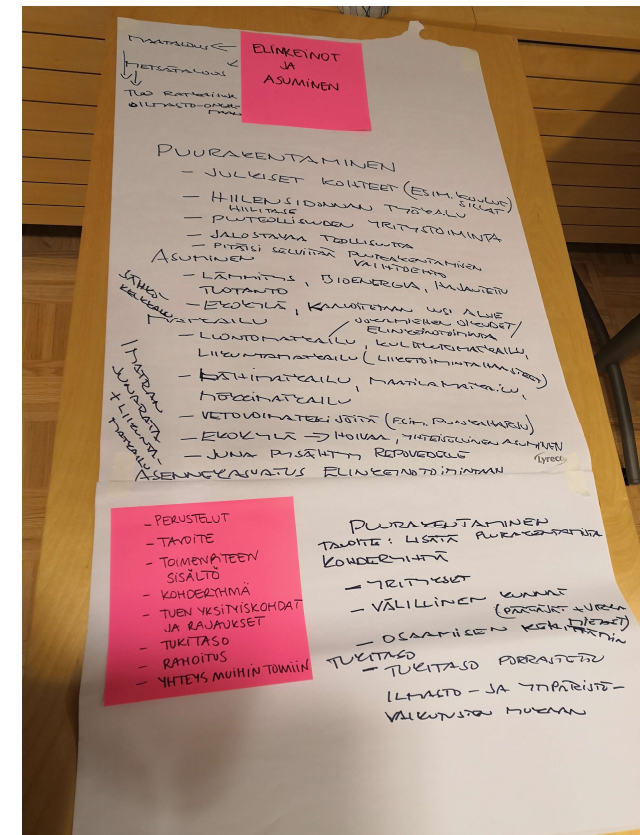
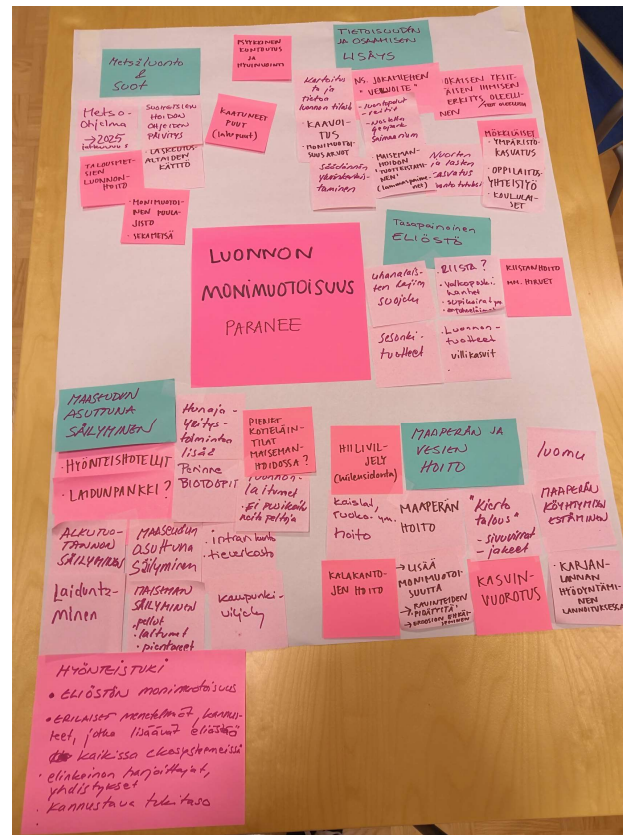
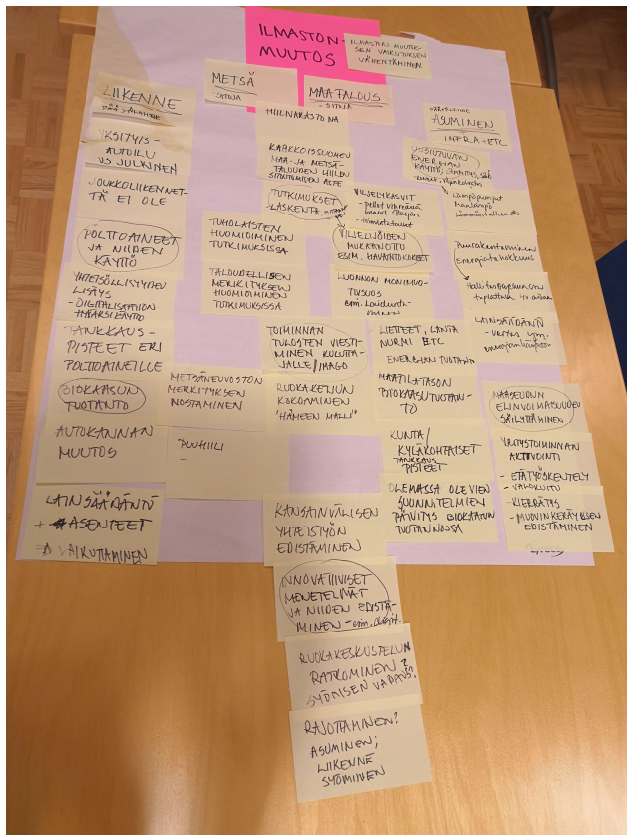

Työpajan tulokset: Kaakkois-Suomi

2. ILMASTOKESTÄVYYS

3. LUONNON MONIMUOTOISUUS

4. ELINKEINOT JA ASUMINEN

Pohjois-Savo

Työpajan tulokset: Pohjois-Savo

Ilmastokestävyys

- **Erityistavoitteet:** energiantuotanto ilmastoystävällisesti, energiankäytön vähentäminen, hiilineutraali maatalous, kestävä metsätalous, kestävät liikkumisen ratkaisut, kestävät asumis- ja rakentamiskäytökset
- **Toimet:** energiaa säästävän tekniikan käyttöönotto, biokaasun tuotanto- ja jakeluverkoston kehittäminen, lähellä tuotetun raaka-aineen hyödyntäminen, muovin käytön vähentämisen edistäminen, uudet metsänkäsittelytavat, toimiva joukkoliikenne

Vesiensuojelu

- **Erityistavoitteet:** maankäytön suunnittelu, nurmiviljely, eliölajiston monimuotoisuuden turvaaminen, riskienhallinnan tehostaminen, vesien hallinta, uusi teknologia, ravinteiden kierrätys
- **Toimet:** pistekuormitusten vähentäminen, pohjavesien säilymisen turvaaminen, biokaasua lannasta, lannoituksen optimointi, lähiruuan suosiminen, kotimaisen järvikalan lisääminen ruokapöytiin

Luonnon monimuotoisuus

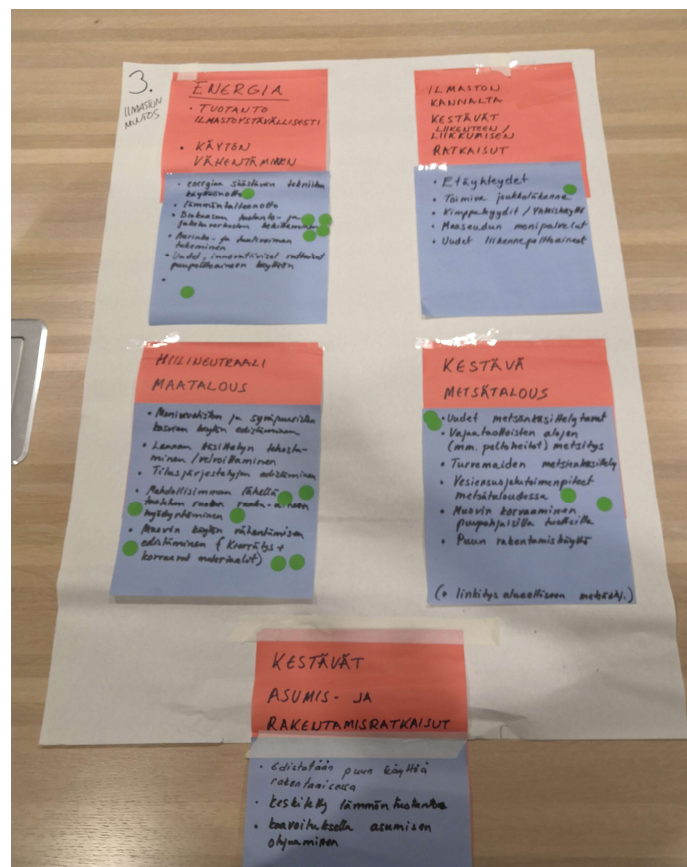
- **Erityistavoitteet:** arvokkaiden elinympäristöjen hoito, perinneympäristöjen hoito ja tavoitettavuus, luonnonkeruutuotteiden jatkojalostus, luomutuotannon lisääminen, suunnittelujärjestelmät / linkitys eri toimijoiden välillä, vapaaehtoisen metsänsuojelun edistäminen
- **Toimet:** perinneympäristötoimien rahoituksen ja vaikuttavuuden varmistaminen ja seuranta, luomutuotannon monialaisten yritysverkostojen rahoittaminen, brändäys ja lisäarvo tuotteistamisessa

Elinkeinot ja asuminen

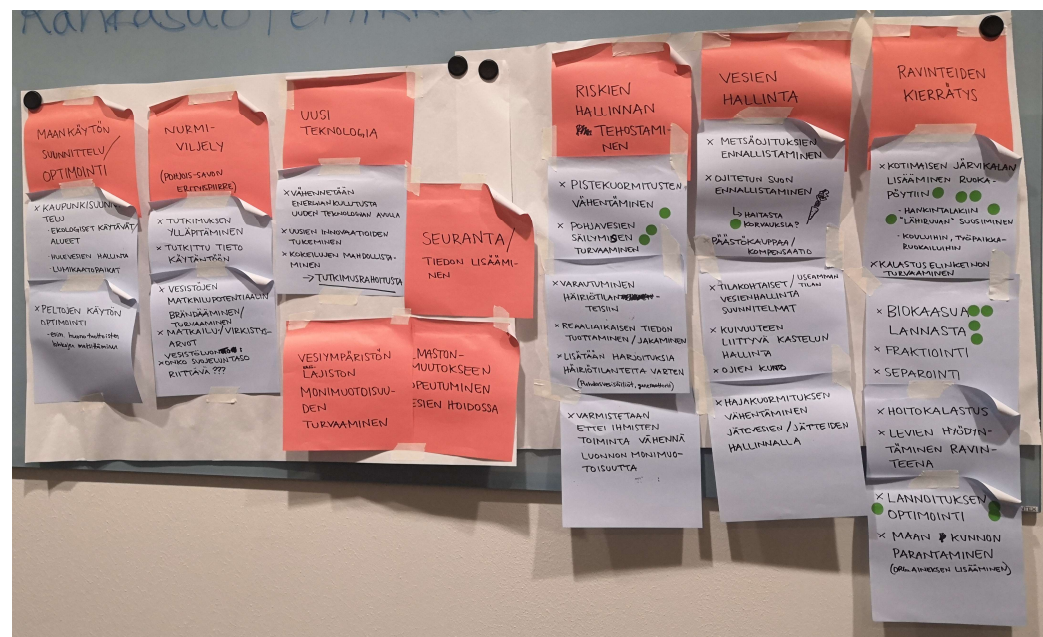
- **Erityistavoitteet:** kiertotalous mahdollisuutena elinkeinoille ja ympäristölle, maakunnan omavaraisuus
- **Toimet:** julkisten hankintojen lähiruuan tukitoimet, jalostusasteen nostaminen, koulutuksen ja osaamisen kehittäminen

Työpajan tulokset: Pohjois-Savo

1. ILMASTOKESTÄVYYS

2. VESIENSUOJELU

Työpajan tulokset: Pohjois-Savo

3. LUONNON MONIMUOTOISUUS

2. LUONNON MONIMUOTOISUUS
PARANEE

ARVOKKAIDEN ELIN YMPÄRISTÖJEN HOITO

TUOTTEISTUS

- SOIDEN KUNNALLISTAMINEN
- LUONNOSTEIKKOJEN KUNNASTUS
- LEHDIT
- PAHDEYMPÄRISTÖT

YMPÄRISTÖJEN PERINNE(BIOTOOPPIEN) HOITO (ERITYISESTI LÄHIELÄ JA TAIVOITTETTAVUUS)

- URANALAIKAINEN LÖYDÖ YMPÄRISTÖJÄ

PERINNEKÄISTÄN HOIDON TUOTTEISTAMINEN

- ASIAKKAAT
- TALKOOT / YHTIÖT

RAHATTEIKEN VARMISTAMINEN

- JÄRJESTÄVYYS
- VARMISTAMINEN
- SUORITUS

LUONNON KERTU - TUOTTEIDEN / AINEIDEN LÖYDÖ

LUONNOSTUOTANNON LISÄÄMINEN

MONIALAISET YRITYSVERKOSTOT

UUSIA MALLEJA

KOKEILEMAAN

BRÄNDÄYS JA LISAÄRVO

TUOTTEISTAMISESSA

SUUNNITTELU - JÄRJESTELMÄT / LINKITYS ERI TOIMINTOJEN VÄLILLÄ

ISO KUVA

VIESTINTÄ KULTTURA - 800

TIEDON + TUTKIMUKSEN KOONTI + YHTIÖT

- HILJÄISYYS
- HILJÄISYYS
- TUNNISTAMINEN
- TUNNISTAMINEN

VAPAAEHTOISEN METSÄSUOJELUN EDISTÄMINEN (TOIMIMAT ERITYISESTI)

VIESTINTÄ: UUDEN TIEDON JAKAMINEN

4. ELINKEINOT JA ASUMINEN

4.

-kiertotalous mahdollisuutena elinkeinolle ja ympäristölle

maakunnan omavaraisuus

-julkiset hankinnat tukemaan "lähi tuotantoa"

-vastuullisuus negatiivisten ympäristövaikutusten omaavilla tuotteilla

-koulutus ja osaamistason nosto mahdollistajana

-mahdollisuus korkeajalostusaste paikalliselle raaka-ainalle

alustatalous

- biokaasuverkoston luominen ja biokaasun tuotannon potentiaalinen hyödyntäminen
- optimalisointi lähi tuotannolla